

Ἡ ἱερὰ τῆς Φιλιππουπόλεως μητρόπολις καὶ οἱ κώδικες αὐτῆς

55 Κ. Μυρτίου

σιάνωφ, ὁ Βουλκος καὶ ὁ Στοιάν Τετάρτοβι Τσαλίκωφ, καταγωγῆς βίος καὶ δεῖ-
αις, βουλευομένη τῇ 1935, ἐκδ. τοῦ δήμου τῆς Πιλόβδωφ).

Απορρίπτεται:

Ἀρχὴν λαοφ.
ἐκδ. τῆς ἐκκλησίας
(Θεσσαλονίκη)

7.5.1938-9

55-56

Ἀρ. 3

Δηλωτικὸν δωρεᾶς τριῶν ἐργαστηρίων τοῦ μοναχοῦ Κυρίλλου Χ''

Κελαϊδηνοῦ εἰς τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς Βοδενῶν

(Κώδ. I, σελ. 15, ἡ ζ' ἐτ. 1784, VIII, 18)

Ὁ Φιλιππουπόλεως Κύριλλος ἐπιβεβαιωῖ.

Διὰ τοῦ παρόντος ἀποδεικτικῶς καὶ ἐμμαρτύρου γραμματος γίνεται δη-
λον ὅτι παραστάς ἐνώπιον ἡμῶν καὶ τῶν ἐντιμοτάτων κληρικῶν καὶ εὐγενε-
στάτων ἀρχόντων τῆς πολιτείας ὁ ἐν μοναχοῖς γέρο-Κύριλλος Χατζῆ Κελαϊδη-
νὸς ὡμολόγησεν ἰδίῳ αὐτοῦ χεῖρσιν ὅτι τὰ τρία καζαντζήδικα ἐργαστήρια,
ὅπου ἔχει εἰς τὸ Στενήμαχον, ὡς κτῆμα ἐδικόν του ὅπου εἶναι, τὰ ἀφιέρω-
σεν οἰκειοθελῶς καὶ αὐτοπροαιρέτως εἰς τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Παρα-
σκευῆς εἰς τὰ Βοδηνὰ διὰ αἰώνιον αὐτοῦ μνημόσυνον καὶ ψυχικὴν του σω-
τηρίαν (Ἀκολουθεῖ περιγραφή καὶ καταγραφή τῶν ἐργαστηρίων). Καὶ
διὰ τὰ εἶναι τὰ ρηθέντα ἐργαστήρια ἀναπαύματα καὶ ἀναφαίρετα ἀπὸ τὸ
ρηθὲν μοναστήριον ἐδιώρισεν καὶ ἀπεκατέστησε τέλει ἐπίτροπον ἐπάνω εἰς
αὐτὰ τὸν ἄρχοντα σκευοφύλακα τῆς ἐκκλησίας Νικόλαον Γεωργίου Χατζῆ Νίκο-
γλου διὰ τὰ λαμβάνει κατ' ἔτος τὸ ἐνοίκιον τῶν ἐργαστηρίων καὶ νὰ τὸ δίδῃ
εἰς τὴν χεῖρα τοῦ ρηθέντος γέρο Κυρίλλου καὶ μετὰ τὴν θάνατον του νὰ τὸ
δίδῃ εἰς τὸν ἡγούμενον τοῦ ρηθέντος μοναστηρίου χωρὶς νὰ ἔχη ἄδειαν νὰ
ἡμπορῇ νὰ τὰ πωλῇ, ἀλλὰ νὰ σώζονται καὶ νὰ εὐρίσκονται αἰωνίως εἰς
τὸ ρηθὲν μοναστήριον ἀναφαίρετον καὶ ἀδιασπάστον ἀφιέρωμα. Ἐδῶσε δὲ
πρὸς τοῦτοις εἰς χεῖρας τῆς αὐτοῦ εὐγενείας καὶ τὰ παλαιὰ καὶ νέα χοιζέτια
τῶν ρηθέντων ἐργαστηρίων εἰκονικῶς μεταλλάξας αὐτὰ εἰς τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα
διὰ νὰ εὐρίσκονται καὶ νὰ σώζονται μόνιμα καὶ ἀσφαλέστατα εἰς τὸ ρηθὲν
μοναστήριον χωρὶς νὰ ἡμποροῦν ποτε νὰ πωληθοῦν. Οὕτως ὡμολόγησεν ὁ
ρηθεὶς γέρο Κύριλλος ἔμπροσθεν ἡμῶν. Καὶ εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγέ-
νετο καὶ τὸ παρὸν ἐπιβεβαιώσῃ ἡμετέρᾳ καὶ μαρτυρίᾳ τῶν ἐντιμοτάτων κλη-
ρικῶν καὶ εὐγενεστάτων ἀρχόντων καὶ ἐδόθη τῷ ρηθέντι ἄρχοντι σκευοφύ-
λακι καταστρωθὲν καὶ ἐν τῷ κώδικι τῆς μητροπόλεως. Ἐν Φιλιππουπόλει
αψπδ' Αὐγούστου ιη'.

Γέρο-Κύριλλος πρῶν Χατζῆ Κελαδινὸς βεβαιῶ τὰ ἄνωθεν.

Ὁ ρήτωρ Δημήτριος μάρτυς, ὁ ὁστιάριος Μιχαλάκης μάρτυς, Κοσμᾶς
νιδὸς Χ'' Κελαϊδινὸς μάρτυς.

Σημείωσις: Ἐν τῷ κειμένῳ κατὰ κακὴν ἀντιγραφὴν φέρεται μοναστηρίων·
οἰκονομικῶς. (διορθωθὲν ὑφ' ἡμῶν: ἐργαστηρίων εἰκονικῶς).

Τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς ὑπέρχεται τῆς κόμης Βοδινῶν νοτιοανα-

τολικῶς περὶ τὴν ἡμίσειαν ὥραν, κείμενον ἐπὶ ὥραιας τοποθεσίας. Ὑπῆγετο εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μητρόπολιν τῆς Φιλιππουπόλεως μέχρι τοῦ ἀνθελληνικοῦ κινήματος. Ἦτο ἐκ τῶν παλαιῶν ἐπὶ τῆς Ροδόπης Ἑλληνικῶν μοναστηρίων. Φθίνοντος τοῦ 18ου αἰῶνος ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Κιριζαλήδων ληστῶν (Κ. Οἰκονόμου, ἱστοριογραφικὴ περιγραφή τῆς ἐπαρχίας Φιλ[ιπ]πόλεως, ἔτ. 1819, Βιέννη, σελ. 50 § ν'). Ἀνεκτίσθη δὲ τῷ 1845—50 τῇ συνδρομῇ τῶν φιλοθρήσκων Φιλιπουπολιτῶν καὶ Στενιμαχιτῶν. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἐκκλησίας εἶναι ἅπαν ἱστορημένον διατηρουμένων τῶν ἑλληνικῶν του ἐπιγραφῶν. Ἀλλοτε ἔνεκα τοῦ εὐκραοῦς κλίματός του ἐχρησίμευεν ὡς θέρετρον τῶν ἑλληνικῶν ἐκ Στενιμάχου καὶ Φιλιπουπόλεως οἰκογενειῶν. Μετὰ τὸν διεθνή πόλεμον παρεχωρήθη ὑπὸ τῆς Βουλγαρικῆς μητροπόλεως εἰς τοὺς πρόσφυγας Ρώσους, οἵτινες διατηροῦσι τὴν ἐκκλησίαν ἐν ἀρίστῃ καταστάσει. Δυστυχῶς ὁμως οὐχὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν δύο πτέρυγες τοῦ μοναστηρίου ἀπειεφρώθησαν ἐκ πυρκαϊᾶς. Πρὸ τῆς ἀριστερόθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσόδου κεῖται ἐστρωμένη ἐπὶ τοῦ δαπέδου ἡ ἀκόλουθος τετριμμένη ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς κτιτορικὴ κρήνης ἐπιγραφή, κεφαλαίοις γράμμασι κεχαραγμένη:

Θεατά, μή με παρίδης τὴν λιτότητα ὁρῶν,
Ἰπποκρήνη ἂν δὲν εἶμαι, ἔχω νῆμα γλυκερόν.

Κατεσκευάσθη διὰ συνδρομῆς κοινῶς μὲν πάντων τῶν πέριξ χωρίων, ἰδίως δὲ σπουδῇ τοῦ κυρίου Χ' Ἀνθίμου τοῦ... (ἡμετέροντος σὺν δαπάνῃ Ἀντωνίου... ἰδὼν καὶ τρεσμετίζων μετὰ... καὶ Νικολάου... τὸν παρόντα λίθον. Ἐν ἔτει.....) Ἡ ἐπιγραφή πάντως προέρχεται ἐκ τοῦ προτῆς πυρπολήσεως τοῦ μοναστηρίου χρόνου. Παθούσης τῆς κρήνης κατὰ τὴν ἀποκλειστικὴν καὶ ἀχρηστευθεῖσιν ἡ ἐνεπίγραφος πλᾶξ κατεστρώθη πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς ἐκκλησίας κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησίν της. Τὰ Βοδινά, δύο κῶμαι παρεκκείμεναι ἐπὶ τῶν ὄρειων τῆς Ροδόπης, ἀπὸ τῆς κῶμης τοῦ Στενιμάχου καὶ περὶ Βουλγαρικῶν (ἐκ τοῦ Βόδεν, *Боден* [ἀγία]) οὐδὲν ἀκότικον Βούλγαρον εἶχον μέχρι ἐσχάτων. Πρὶν κατὰ Βοδινά κατοικοῦντο ὑπὸ Τούρκων, τὰ δὲ ἄνω ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Ἑλλήνων. Τὸ γλωσσικὸν τῶν Βοδινωτῶν ἰδίωμα ἦτο τὸ αὐτὸ τῶ τῶν Στενιμαχιωτῶν, ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι ἡ κῶμη συνφοκίσθη ὑπὸ Στενιμαχιωτῶν ἢ ταυτοχρόνως μετὰ τοῦ Στενιμάχου ὑπὸ τῶν αὐτῶν Ἑλλήνων ἐπὶ ἀρχαίου Ἑλληνοθρακικοῦ συνοικισμού. Ὁ Κ. Οἰκονόμου (ἐνθα ἄνωτ.) λέγει περὶ τῆς κώμης: «τὰ Βοδινά ποτε ἦν ἄστν, ἦγον κἄστρον περιτετειχισμένον, ὡς διαλαμβάνει τὸ τυπικὸν τοῦ μοναστηρίου Βατσκόβου καὶ ὑποτελὲς τῷ αὐτῷ μοναστηρίῳ, νῦν δὲ οὐδὲ σημεῖον τοῦ τείχους καταφαίνεται». Τὴν ὑπαρξίν ἑλληνοθρακικοῦ συνοικισμού ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς νῦν κώμης μαρτυρεῖ ἡ εὗρεσις μαρμαρίνης ἐπιτυμβίας στήλης, διαστάσεων 1.60×0.50 τοῦ μ. μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «Μᾶρ(κος) Σευήρ(ιος) Κλ[αυ]διανὸς Καρδένθου Μενε[μά]χου ζῶν ἑαυτῷ κατέστησεν» (Kazarow G. Bull. de l'inst. arch. Bulg. τόμ. VII, ἔτ. 1932—33 σελ. 383), ἐτέρας διαστάσεων 1.651×15 μετ' ἀναγλύφου τοῦ Θρακῶς ἱππέως ἄγοντος πρὸς δεξιὰ μετ' ἐπιγραφῆς «Πόλ(υς) Κόμ(μ)οδος αὐτὸν ἀ(φ)η(ρ)ώισεν» (Dobrousky, ἐν τῷ Shornik, ἔτ. 1900 τόμ. XVI, σελ. 802, ἀρ. 18) καὶ βωμοῦ τετραπλεύρου ἐξ αὐτοφθοῦς ἐπὶ τόπου λίθου διαστάσεων 1.60×0.50 μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: «Ἀδριανίος Δημη[τρι]ανὸς καὶ Ἀσκλη[πιά]δης τὸν βωμόν [καὶ τὸ ἄγαλμα ἐκ] τῶν ἰδίων ἀνέ(σ)τησαν [Διὶ Καπιτωλίῳ. Εὐτυχῶς» (Dobrousky, αὐτόθι, σελ. 119, ἀρ. 27.—Τσουκαλᾶ, ἱστοριογεωγρ. περιγραφή τῆς ἐπαρχίας Φιλ[ιπ]πόλεως, Βιέννη 1851, σελ. 62 § 76). Ταῦτα πάντα εὐρέθησαν ἐν τῇ θέσει τῇ καλουμένῃ «Ἀῖ τράπεζα» (ἀγία Τράπεζα). Κατὰ τὸν Τσουκαλᾶν (αὐτόθι) διετηρεῖτο μέχρι τῶν χρόνων του ἐν τῇ κώμῃ καὶ περικαλλὲς τῆς θεᾶς Δήμητρος ἄγαλμα ἐπὶ τοῦ βάθρου οὐτινος ἦτο κεχαραγμένη ἐπιγραφή, ὡς ἤκουσε, «Δήμητρα θεὰ τῶν χωραφίων».